

Otvorený list poslancom a poslankyniam NR SR

Bratislava a iné mestá na Slovensku, 27. 6. 2024

Vážené poslankyne, vážení poslanci Národnej rady Slovenskej republiky.

Národná rada SR sa na aktuálnej schôdzi zaoberá novelou zákona o Audiovizuálnom fonde. Krátko pred začiatkom rozpravy k návrhu v druhom čítaní zverejnil predkladateľ pozmeňovací návrh, ktorý na rozdiel od znenia návrhu v prvom čítaní výrazným spôsobom zasahuje do fungovania fondu.

Široká filmová obec reprezentovaná profesijnými a záujmovými združeniami podpísanými pod týmto listom má zásadné výhrady voči navrhovaným zmenám zákona o Audiovizuálnom fonde, pretože podkopávajú princípy odborného a nezávislého rozhodovania o finančnej podpore slovenskej audiovizie.

Audiovizuálna tvorba na Slovensku prešla za ostatných 15 rokov veľkým vývojom. Po období stagnácie je vo výbornej kondícii: slovenské filmy vidia v kinách každý rok státisíce divákov a diváčok, ďalšie milióny na televíznych obrazovkách a zároveň sú oceňované aj v zahraničí. Po celom Slovensku fungujú desiatky filmových klubov a vďaka ústretovým podmienkam a vysoko profesionálnemu prostrediu sem čoraz častejšie prichádzajú nakrúcať medzinárodné produkcie. Najväčšiu zásluhu na tomto vývoji má Audiovizuálny fond, ktorý filmovému prostrediu poskytol systematickú finančnú podporu založenú na princípoch odbornosti a nezávislosti od politických reprezentácií.

Navrhovaná novela zákona toto všetko ohrozuje. Zásadné zmeny sa týkajú rady AVF. Počet jej členov a členiek sa má zmeniť z pôvodných 9 na 13, pričom 5 členov alebo členiek rady bude menovať ministerka kultúry bez návrhov z profesionálneho prostredia. Ministerka kultúry môže svojich zástupcov a zástupkyne v rade kedykoľvek odvolať bez udania dôvodu, čo môže vážne ovplyvniť nezávislosť ich rozhodovania.

Rada má podľa predloženého pozmeňovacieho návrhu získať kompetenciu schvaľovať podporu projektom, ktoré odporúčia odborné komisie. Na schválenie podpory bude potrebných 9 hlasov, čo znamená, že bez súhlasu ministerstvom volených zástupcov a zástupkyň schválenie podpory nebude možné. Kompetencia schvaľovať podporu projektom dosiaľ patrila riaditeľovi fondu. Prenos kompetencie na radu nabúra princíp vyváženej del'by moci, na ktorom bol Audiovizuálny fond vybudovaný, pretože zúži moc do rúk jedného orgánu fondu na úkor ostatných.

Ministerstvo kultúry sa podobne ako pri zákonoch o STVR a FPU snaží získať kontrolu nad žiadateľmi a žiadateľkami aj nad obsahom diel podporovaných z verejných zdrojov. V prípade, že konkrétny projekt alebo konkrétny žiadateľ či žiadateľka nebudú ideologicky, politicky či z iných dôvodov vyhovovať záujmom MK SR, ministerstvo bude môcť ich podporu blokať. Priamy politický vplyv sa nebude týkať iba nakrúcania filmov, ale aj ich distribúcie, filmových festivalov, výskumných projektov alebo modernizácie kín.

Nutnosť rozhodnúť o podpore projektov a o voľbe či odvolaní riaditeľa 9 hlasmi z 13 namiesto obyčajnej väčšiny môže značne obmedziť fungovanie fondu – najmä v prípade, ak zloženie rady nebude kompletné, ako je to aj v súčasnosti, keď pre nečinnosť MK SR ostáva od januára tohto roku jedno miesto v rade neobsadené.

Rada AVF má zároveň získať možnosť rokovať neverejne, čím by odborná verejnosť prišla nielen o možnosť kontroly, ale zároveň by sa sťažilo zapájanie profesionálneho prostredia do fungovania fondu. V súčasnosti je každé rokovanie rady, s výnimkou dvoch konkrétnych prípadov špecifikovaných v zákone, verejné. Podľa navrhovanej novely by rada získala možnosť sama rozhodnúť o tom, že bude rokovať s vylúčením verejnosti, pričom tak môže urobiť bez udania dôvodu, hocikedy a ak bude chcieť – vždy.

Avizované zmeny ohrozujú životaschopnosť celého filmového priemyslu. Doba výroby jedného audiovizuálneho diela štandardne prekračuje rámec jedného volebného obdobia. Politicky motivované rozhodnutia ministerských nominantov a nominantiek môžu ohroziť vznik diel, ktorých výroba sa už začala a uvrhnúť do špirály neistoty novopodporené projekty, ktoré môžu prísť o podporu v budúcich produkčných fázach, keď dôjde k zmenám vo vláde po parlamentných voľbách. Pre ďalší rast slovenskej audiovizie je kľúčová stabilita výrobného a dotačného prostredia a tá sa vylučuje s možnosťou, že o podpore projektov môže rozhodnúť politicky nominovaná časť rady fondu.

Sme presvedčení, že zmenám, ktoré sa dotknú fungovania celého audiovizuálneho prostredia, by mala predchádzať široká odborná diskusia. Do diskusie o predmetnom pozmeňovacom návrhu však nebola odborná verejnosť vôbec prizvaná a poslanecký zbor dostal znenie návrhu k dispozícii pár hodín pred začiatkom rozpravy k nemu. Toto konanie nemožno vnímať inak ako účelové. Jeho cieľom nie je skvalitniť fungovanie Audiovizuálneho fondu v prospech slovenskej audiovizie, ale zabezpečiť politický vplyv na jeho rozhodovacie procesy.

Predložený pozmeňovací návrh, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Audiovizuálnom fonde, ohrozí odborné a nezávislé rozhodovacie procesy v AVF a tým negatívne ovplyvní celé slovenské audiovizuálne prostredie. Vyzývame Vás, aby ste predmetný pozmeňovací návrh neprijali.

V mene filmovej a kultúrnej obce

Asociácia slovenského dokumentárneho filmu

Asociácia scenáristov v slovenskej audiovizii

Asociácia nezávislých producentov

Asociácia producentov animovaného filmu

Asociácia slovenských kameramanov

Únia filmových distribútorov

...

Otvorená Kultúra!